

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Joan Rosenbach a lletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/joan-rosenbach> >

Joan Rosenbach

Joan Rosenbach
Manuel Llanas (Universitat de Vic)

Cloure aquesta relació d'impressors amb Joan Rosenbach obeeix a un doble motiu: d'una banda, es tracta del més copiosament documentat i d'activitat més sostinguda (tot i les llacunes informatives, de vegades d'anys sencers); de l'altra, la seva dilatada producció (de la qual només en coneixem una part exigua, una norantena de títols), per bé que iniciada al segle XV, s'estén al primer terç del XVI, al llarg de prop de quaranta anys. Per tot plegat, ens trobem segurament davant de l'impressor més important del seu temps. Quan a la primera de 1492 Rosenbach, natural de Heidelberg (com es complau a fer constar als colofons), arriba i s'estableix a Barcelona (al carrer de Sant Just, domicili que el setembre de 1495 trasllada al carrer de Ripoll), ja feia un parell d'anys que treballava a València. D'allà l'única cosa que en sabem del cert és que s'hi relaciona comercialment amb el mercader, també alemany, Hans Rix de Chur (personatge tan important per a l'edició valenciana), a qui el 1490 ven lletreria, matrius i altres materials d'impremta. A la capital catalana, dos mesos després de ser-hi, ja s'endeutava, qui sap si per afrontar la impressió de 216 exemplars d'uns missals de Girona que no ens han arribat. Aquells missals anunciaven ja l'especialització més acreditada de Rosenbach, el llibre litúrgic, en dura competència amb els impressors lionesos. I aquells deutes, una mena d'amarga constant de la seva vida.

El primer llibre barceloní que es conserva de Rosenbach és la *Bíblia parva*, d'un anònim bisbe de Jaén (i no pas d'un suposat fra Pere Pasqual, a qui s'ha falsament atribuït), acabada d'imprimir l'octubre de 1492. Pertanyen a 1493 *De modo epistolandi*, de Franciscus Niger, i *Lo càrrec d'amor*, la novel·la de Diego de San Pedro, traduïda "en estil de valenciana prosa" per Bernardí Vallmanya, que passa per ser el primer llibre il·lustrat de la impremta catalana. I al començament de 1494 corresponen la primera edició de la traducció catalana del *Flos sanctorum* i les *Constitucions fetes per lo il·lustríssim e sereníssim rei don Ferrando en la segona cort de Catalunya* (títol reeditat tan sols tres mesos després). L'abril d'aquell any -ja ho hem indicat- Rosenbach ha d'empenyorar a tres impressors una ingent quantitat de material d'impremta i fins l'aixovar personal per pagar un petit deute contret amb un comerciant i així poder eludir la presó. Entre els tres impressors prestamistes hi havia Luschner, segurament integrat en el taller de Rosenbach. El qual, tot i aquest entrebanc, el mateix mes d'abril és contractat per dos editors barcelonins (el prevere Macià Ferrer i el llibreter Pere Ramon Gavarró) per acabar d'imprimir la primera edició del *Llibre dels àngels*, de [Francesc Eiximenis](#), que surt a la llum el mes de juny. D'Eiximenis mateix (sens dubte, l'autor català de més èxit) és el *Llibre de les dones*, que Rosenbach estampa l'any següent, 1495, al costat de les *Històries e conquestes de Catalunya*, de Pere Tomic, o del *Memorial del pecador remut*, de Felip de Malla. El 1496 trobem Rosenbach imprimint, junt amb Luschner, Rosenheyer i Preus, un *Missale Vicense*, encàrrec directe del bisbe vigatà.

De 1497 daten altres títols rellevants, com la *Grammatica* de Nebrija o una edició de Terenci, i uns *Diürnals* destinats al bisbat de Barcelona.

La seva fama d'impressor de llibres litúrgics ja es devia haver propagat força, perquè des del mateix 1497 mantenia tractes amb el capítol catedralici de Tarragona, que li encomana una sèrie d'edicions que el mouen a instal·lar-se, si més no a temporades, en aquella ciutat entre 1498 i 1500. Mostra

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Joan Rosenbach a lletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/joan-rosenbach> >

d'aquesta producció tarragonina és el *Breviarium secundum consuetudinem ecclesiae tarraconensis*, de 1498, i el *Missale secundum consuetudinem ecclesiae tarraconensis*, de 1499. Mentrestant, el 1498 a Barcelona, i a expenses d'un dels procuradors dels pagesos, estampa 500 exemplars d'una *Interpretació feta per lo senyor Rei* de la sentència sobre els remences. De manera semblant, entre 1500 i 1503 Rosenbach devia alternar la residència entre Barcelona i Perpinyà. El fet és que a la capital del Rosselló hi estampa un incunable per al bisbat d'Elna, el *Breviarium Elnense* (1500), seguit d'un *Vocabulari molt profitós per aprendre lo Catalan-Alemanys i lo Alemany-Catalan* (1502), d'una traducció, deguda al metge barceloní Narcís Solà, de la *Cirurgia* (1503) "del reverend e meritíssim doctor en arts e en medicina lo reverend mestre Pere de Argilata" i d'un seguit d'obres menors d'ampli consum en llatí i en català (beceroles, salms i llibres d'hores) que no ens han arribat i de les quals, doncs, desconeixem dates exactes i títols. Rosenbach devia deixar-hi un bon record, al Rosselló, perquè no hi va perdre el contacte. Temps a venir, i ja des del taller de Barcelona, treu a la llum un *Missale parvum Elnense* (1506 i reimprès el 1509), un *Ordinarium Sacramentorum secundu[m] ritum dioecesis Elnensis* (1509), una *Recol·lecta de tots los privilegis, provisions, pragmàtiques e ordinacions de la fidelíssima vila de Perpinyà* (1510) o un *Officium beatae Mariae Virginis secundum usum Elnensis dioecesis* (1516). Simultàniament, imprimia obres de gèneres ben variats: litúrgiques, no cal dir-ho (un Ordinari per al bisbat de Vic o un altre, *Ordinarium sacramentorum*, per al de Barcelona, tots dos probablement de 1508), religioses (la *Contemplació sobre la passió de Jesucrist, intitulada Soliloqui*, de 1513, o l'*Espill de la vida religiosa*, de 1515), mèdiques (el *Compendi utilíssim contra pestilència, tret de la font de medicina*, tractat llatí de Valasco de Taranto traduït per Joan Vilar, de 1507, o la *Pràctica o repertori utilíssim de cirurgia*, de Gui de Cauliac, en traducció de Narcís Solà apareguda el 1508 i impresa en col·laboració amb [Carles Amorós](#)), musicals (el *Libro de música pràctica*, de Francisco Tovar, de 1510), jurídiques i oficials (les *Constitucions fetes per Ferran II a les corts de Montsó*, de 1510, o el *Consolat de mar* de 1518), gramaticals (les *Introductiones in latinam grammaticam* de Nebrija, de 1514) i populars o de consum (com diferents impressions de *Llunaris* diversos, entre els quals el degut a Bernat de Granollachs, de 1510 i posteriors, alguns d'ells no conservats).

Mentrestant sabem que l'estiu de 1512 havia tornat a Perpinyà, que el desembre del mateix any residia temporalment a Alemanya i que entre 1518 i 1521 i entre 1523 i 1524 instal·la un taller a [Montserrat](#), que fa anar juntament amb el de Barcelona. Per això, el monestir, que ja havia tingut tractes amb Rosenbach, li cedeix una casa a Olesa de Montserrat, a la vora del castell. D'aquest obrador montserratí en surten, en el transcurs d'aquestes dues etapes, i al marge de butlles i estampes, una sèrie de llibres litúrgics: 800 exemplars d'un *Diurnale* (1518), 700 d'un *Breviarium* (1519), 1.000 (tots perduts) d'unes *Horae Beatae Mariae*, 500 d'un luxós *Missale Benedictum* (amb profusió de gravats, orles, vinyetes i caplletres), un *Lectio[n]arium Dominicale* o un *Lectio[n]arium Sanctorale*. Entre 1518 i 1530 imprimeix en el taller barceloní un mínim de quinze obres, entre les quals convé destacar *Lo primer del Cartoixà* (1518), en la traducció de Joan Roís de Corella, el *Liber in examen apothecariorum* (1521), de Pere Benet Matheu, una de les més antigues farmacopees d'Europa, la *Vita Christi* (1522) atribuïda a sant Bonaventura (també traduïda), la reimpressió (de 1.100 exemplars!) de les *Introductiones in latinam grammaticam* de Nebrija el 1523, els 300 exemplars del *Missale Dertusense* (1524) i les *Opera* (1525) de Virgili. La darrera de què tenim notícia data del 7 de febrer de 1530: un *Ordinarium Sacramentorum secundum ritum [...] ecclesie Tarraconensis*. En els últims anys sembla que Rosenbach actua més com a empresari d'una impremta que com a impressor pròpiament dit. De fet, ens consta que en el seu taller s'hi van formar molts altres impressors, l'últim dels quals fou Pere Montpezat. Rosenbach mor el novembre de 1530.

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Joan Rosenbach a lletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/joan-rosenbach> >

Biobibliografia

Bibliografia

WEB: Què hi ha a la Biblioteca de Catalunya

http://catalog.bnc.cat/search*cat/?searchtype=a&searcharg=Rosembach+Joan&sortdropdown=-&searchscope=13&searchscope2=13&SORT=D

WEB: Què hi ha a les biblioteques universitàries catalanes (CCUC)

http://ccuc.cbuc.cat/search*cat/a?SEARCH=Rosembach+Joan&sortdropdown=-&searchscope=23

WEB: Què hi ha a les biblioteques públiques

<http://argus.biblioteques.gencat.cat/iii/encore/search/C|SRosembach+Joan|Orightresult|U1?lang=cat&suite=pearl>

WEB: Articles sobre l'autor (Traces)

http://traces.uab.cat/search?ln=ca&p=Rosembach%2C+Joan&f=keyword&action_search=Cerca&c=Traces+%3A+base+de+dades+de+lengua+i+literatura+catalanes&sf=&so=d&rm=&rg=10&sc=1&of=hb

WEB: Per llegir a internet (BVJLV)

<http://lluisvives.cervantesvirtual.com/FichaObra.html?Ref=9561&portal=1>

Comentaris sobre l'autor

Crítica

WEB: El Vocabulari català-alemany de Joan Rosenbach

La BC commemorà el 500 aniversari del diccionari a les Jornades Culturals de les Illes Balears i Catalunya a Berlin (2002).

<http://www.elpontblau.com/htm/Diccionari.htm>

WEB: Nota sobre Rosenbach

Tant Rosenbach com Joan Luschner adquiriren la carta de ciutadania de Barcelona.

http://www.bcn.es/publicacions/b_mm/bmm60/bmm60_qc54.htm

WEB: Al monestir de Ripoll

En aquest monestir es conserva el *Missale Benedictium*, imprès per Rosenbach el 1521.

<http://usuarios.lycos.es/allagostera/weborgia/jcisneros.htm?>

WEB: Spill de la vida religiosa

Rosenbach va publicar aquest text per primera vegada l'any 1515.

<http://www.uoc.edu/jocs/2/articulos/bover/>